

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Contr. III. Vtrum veracitati Dei assentiamur actu Fidei immediato, vel
mediato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

falsa : fingeretur enim existere simul & non existere : ergo infallibilitas cognitionis in ordine ad existentiam sui, quam affirmat, non est formaliter distincta ab ipsa cognitione. Itaque ad credendum Deo, asserenti, se habere tale iudicium de peccato Antichristi, sufficit Veracitas in dicendo. Ratio est : quia Veracitas in dicendo, includit formaliter infallibilitatem cognitionis circa seipsam : est enim Veracitas in dicendo, voluntas conformandi verba menti loquentis : ergo est voluntas proferendi Verba non quomodocunque, sed proferendi verba tunc, quando adest talis mens & cognitio, qualem adest loquuntur verba.

CONTROVERSIA III.

Utrum Veracitati Dei assentiamur actu Fidei immediato vel mediato.

62. Sensus questionis est, utrum, quando credimus aliquod mysterium revelatum, v.g. Incarnationem Verbi propter Veracitatem Dei & revelationem ejusdem, utrum, inquam, ipsi Veracitati Dei tunc assentiamur per actum fidei, & an eidem Veracitati assentiamur etiam propter revelationem Dei, testificantis se esse veracem, vel potius, an assentiamur Veracitati Dei immediate, & tanquam ex terminis notæ.

Suppono autem ex veriore philosophia, quod omnis actus intellectualis attingat suum objectum formale & motivum, eique assentiat, & per consequens, cum motivum actus fidei sit Veracitas Dei, debet actus fidei attingere Veracitatem, eique assentiri. hoc supposito

63. DICO, nos assentiri veracitati Dei per actum fidei immediate, hoc est, non propter revelationem tanquam motivum. Contrarium videtur sentire Suarez *disp. 3. s. 6.* Probat. Si Veracitati Dei non assentimur immediate; ergo mediante revelatione: atqui hæc sola non sufficit, sed debet ex parte motivi accedere Veracitas : ergo si Veracitatem Dei credomediate, seu propter revelationem, credo etiam veracitatem propter veracitatem: ergo propter veracitatem immediate cognitam : vel de hac iterum redibit Argumentum, & dabitur processus in infinitum. omnis enim assensus mediat, resolvendus est in assensum immediatum circa motivum. Ergo fatendum est, Veracitatem aliunde quam per revelationem innotescere, esto possit etiam veracitas sub conceptu magis explicito aut amplo credimediate propter veracitatem, non ita explicitè & amplè jam aliunde cognitam, ut postea videbimus : hic enim solum contendimus, quod necesse sit, nos Veracitati aliquatenus immediate assentiri, & non propter revelationem.

64. Hinc rectè infert Card. de Lugo, quod si quis dubitaret de veritate hujus propositionis :

Deus est summè verax ; quod inquam talis non posset vllis miraculis ad fidem converti : quod quantumvis crederet, Deum per illa miracula, qui, dubitaret tamen, utrum non veller fuisse, quapropter deberet prius hunc errorem deducere, prout etiam advertit Altisiodorensis *lib. 3. Sententiarum. 3. c. 2. q. 1.*

Objicies 1. Si nobis Veracitas Dei essetmediate nota, tunc etiam existentia Dei essetmediate nota, sed hoc est contra Theologos, communiter asserentes, existentiam Dei nobis non esse immediate & per se notam ex terminis, sed innotescere ex creaturis : ergo nec Veracitas Dei potest esse nobis immediate nota. R. Negando sequelam. quando enim dicimus, Veracitatem Dei innotescere nobis immediate, hæc est independenter à revelatione tanquam à motivo, hoc non est intelligendum de Veracitate ut talis & absolute existente, sed conditionate : Si Deus existit, verax est ; seu ; *De essentia Dei est, quod veraxem* : in qua propositione non minus præceditur ab actuali existentia, quam quando dicimus, *Leo est animal.* Ulterius verò ipsi existentia absolute assentimur, quatenus immediate assentimur locutioni Dei quæ tali, hoc est, quatenusmediate ex apprehensione externorum signorum nobis credibile apparet, hoc miraculum, v.g. suscitationem Lazari in his circumstantiis factam, esse testificationem quandam supernaturalem, provenientem ab ente infinite perfecto, adeoque existente, prout infra magis declarabitur. Hæc autem jam apparet, quod existentia Dei innotescat ex creaturis, ut habentibus connexionem cum existentia Dei.

65. Objicies 2. Ex nostra Conclusionè requiritur, actum fidei esse evidentem; hoc autem est contra S. Paulum, dicentem, quod fides sit argumentum rerum non apparentium. Sequitur probatur. Prima Veritas, prout à nobis naturalilumine, & independenter ab omni revelatione cognoscitur, non minùs evidentèr cognoscitur, quam alia divina attributa, ut omnipotentia, &c. est enim evidens, quod Deus habeat omnem perfectionem, & evidens etiam est, Veracitatem esse perfectionem. Respondent Lugo & Ripa, concedendo sequelam, & negando esse inconsoniens, admittere hujusmodi evidentiam in actu fidei. Claritatis gratiâ possumus distinguere sequelam : sequitur fidem posse esse evidentem circa objectum formale inadæquatum, conceditur, circa objectum formale adæquatum, negatur.

66. Urgebis. Assensus fidei debet esse certior quocunque actu naturali evidenti, qui cognoscitur Veracitas Dei : ergo assensus mysterij revelati v.g. Incarnationis, non potest innotescere evidentia circa Veracitatem Dei, quia conclusio non potest esse certior, quam sit assensus circa motivum. Ad hæc replicam inferius respondetur, cum agatur de firmitate actus fidei, comparati cum firmitate actus evidenti metaphysici. Breviter nunc respondeo, Veracitatem posse cognosci

gnosci vel evidentiâ Metaphysicâ, quæ non suscipit magis & minus; & tunc nego quod actus fidei debeat habere majorem certitudinem, quàm talis actus naturalis, quoad modum adharendi, quidquid sit de certitudine proveniente ex perfectione supernaturalitatis: Vel cognoscitur tantum evidentiâ physicâ, aut adhuc minore claritate, suscipiente magis & minus quoad firmitatem adhesionis, vtore proveniens formaliter ab imperio voluntatis, & tunc dico, quod ex eodem imperio voluntatis assentiamur tam firmiter Veracitati, vt sufficiat ad actum fidei eliciendum circa ipsum Mysterium revelatum.

67. Obijcies 3. Aliqui viri docti opinati sunt, Deum posse velle decipere, dicendo falsum: neque esse imperfectionem, aliquando posse dicere falsum: ergo non omni credenti est evidens, aut etiam summè probabile, Deum esse summè veracem. R. Illos viros doctos admisisse quidem, quod Deus possit dicere falsum, sed non in casu quo Deus obligat ad credendum firmissimè, prout facit revelando mysteria necessaria ad salutem, & quidem cum talibus motivis credibilitatis, qualia defacto existant in Ecclesia pro articulis fidei. Quod si quis existimasset, Deum etiam sic posse velle decipere, dicendum est, quod stante tali errore actuali, fuisset impossibile tali homini, elicere actum fidei firmissimum: nec etiam fuisset possibile agnoscere obligationem credendi firmissimè. Non enim potest Deus obligare ad impossibile: est autem impossibile credere firmissimè prudenter illum, qui dubitat de Veracitate loquentis.

68. Obijcies 4. Quidquid revelatur in Sacris litteris, illud potest credi propter revelationem, tanquam propter motivum: atqui Deum esse summè veracem, revelatur in SS. litteris: ergo potest credi propter revelationem divinam; & quidem tunc debet credi propter solam revelationem, & non propter Veracitatem, alioquin Veracitas esset motivum ad seipsam, ita vt simul & mediâtè & immediâtè illi assentiremur.

Ad hoc argumentum respondet Card. de Lugo n. 110. Veracitatem in isto casu credi propter se non eodem, sed diverso modo cognitam: alioquin, inquit, Syllogismus fidei esset in duobus solis terminis, nempe Veracitate & Revelatione, & conclusio esset eadem cum maiore præmissa, quæ omnia sunt absurda. Deinde addit, syllogismum, vt sit in tribus terminis, esse sic formandum. *Quidquid Deus dicit, est verum. Sed Deus dicit, quod quidquid Deus dicit, est verum: ergo verum est, quod quidquid Deus dicit, est verum.* vbi, illud *Verum*, quasi reflexè applicatum ad illud *Dictum Dei*, est alius terminus. non enim requiritur, vt tres termini sint realiter distincti, sed sufficit distinguere quoad modum concipiendi: quo pacto distinguitur in præsentibus *Verum reflexum*, à Veritate directâ, cui applicatur in conclusione, cum dicitur: *Verum est, omne dictum Dei esse verum.*

& sic creditur Veracitas reflexa propter veracitatem directè cognitam.

69. Hac tamen responsio mihi nunquam placere potuit. Contra illam argumentor primò. Revelationes Dei non debent esse inutiles, sed conducere ad instructionem nostrâ ignorantia, juxta illud Pauli, quod omnis Scriptura divinitus inspirata utilis sit ad docendum &c. atqui si revelatio de Veracitate Dei, aliud non docet, nec ad aliud servit, quàm vt assentiamur veracitati reflexæ propter eandem veracitatem directè cognitam, nullam planè habet æstimabilem utilitatem ad eruditionem populi fidelis, & ad Deum melius cognoscendum: ergo &c.

70. Argumentor 2. Si præmissæ ita formandæ sunt, vt formavit Lugo, sequitur nullum Mysterium fidei credi directè, sed semper reflexè, quod est contra omnium sensum: Sequelam ostendo exempli causâ in Mysterio Incarnationis: hoc mysterium, inquam, nunquam crederetur directè, dicendo, ergo *Verbum est incarnatum*: sed tantum & semper reflexè dicendo: *Ergo verum est Verbum esse Incarnatum.* Syllogismus enim erit ita construendus. *Quidquid Deus dicit, est verum. sed Deus dicit, Verbum esse incarnatum: ergo verum est, Verbum esse incarnatum.*

71. Confirmatur. Si enim ex illis præmissis posset inferri conclusio, quâ directè crederetur Mysterium, sequeretur, posset ex duabus præmissis affirmativis inferri conclusionem negativam, quod repugnat Regulis Logicæ. Probatur sequela in exemplo. *Quidquid Deus dicit, est verum; sed Deus dicit Adamum non obedivisse præcepto, Christum non fecisse peccatum, Beatissimam Virginem non cognovisse virum &c. ergo Adam non obedivit præcepto: Christus non peccavit: B. V. non cognovit virum.* hæc, inquam, Illationes non minus erunt legitima, quàm illa esset, si directè inferretur: *Ergo Verbum est incarnatum.* Porro, dari actus fidei negativos, admittit ipse Lugo, disp. 8. n. 7. ergo vt tales legitime inferantur, debent præmissæ aliter formari quàm formavit Lugo. Itaque

72. Quæres, quomodo præmissæ formandæ sint, vt Mysterium revelatum directè inferri possit in rigore Logico. R. Esse ponendas hoc modo. *Omne, quod Deus summè verax revelavit esse incarnatum, est incarnatum. Sed Verbum est aliquid, quod Deus summè verax revelavit esse incarnatum: ergo Verbum est incarnatum.* Pro Syllogismo negativo sic. *Nulla Persona, quam Deus summè verax revelavit non peccasse, peccavit: sed Christus est Persona, quam Deus summè verax revelavit non peccasse: ergo Christus non peccavit.*

Quando ergo communiter solent ita formari: *Deus est summè verax: sed Deus dicit, Verbum esse incarnatum: ergo Verbum est incarnatum.* clarum est non esse Syllogismum formalem, ad Regulas Logicas concinnatum, sed tamen æquivalentem & compendiosum.

73. Vt ergo ad objectionem respondeamus, & ostendamus, quâ ratione Veracitas Dei

sit à Deo directè & vtiliter revelata, ut vi illius revelationis possit vtiliter credi, non obstante quòd ille assensus debeat nisi Veracitate Dei aliunde cognita, Respondeo & dico, hoc in duplici casu contingere posse. Primum itaque posset alicui esse evidens, quòd Deus sit summe verax, quando loquitur de se, suisque attributis, etiam si non esset evidens, quòd circa alia non posset velle fallere. Ratio est, quia evidens est, quòd quicquid Deo non convenit, sit imperfectio, vel habens adjunctam imperfectionem: unde sequitur, quòd quicquid Deo tribueretur illi non conveniens, esset Deo tribuere imperfectionem: hoc autem est blasphemare, ubi non excusat ignorantia. Deus autem nec est capax ignorantiae, nec potest in seipsum esse blasphemus: ergo Deus nihil potest sibi tribuere, quòd ipsi non convenit. Ergo hoc sensu potest alicui esse evidens, quòd Deus sit verax, quin evidens sit, quòd non possit alijs rebus tribuere quòd illis non convenit, quia ratio allata hoc tam clarè non probat, cum fuerint viri docti & pii, qui aliter senserint. Hoc supposito patet, quòd Deus ut verax circa se, possit esse motivum credendi, eum esse veracem universaliter, si nempe hoc revelavit, & formabitur syllogismus hoc modo. Omne attributum, quòd Deus circa se summè verax sibi tribuit, convenit Deo: sed Deum esse universaliter veracem, est attributum quòd Deus circa se summè verax sibi tribuit revelando tribuit: ergo Deum esse universaliter veracem, convenit Deo.

Secundò dici potest, Veracitatem Dei posse esse objectum materiale fidei, & credi propter revelationem & propter Veracitatem, cum eadem prorsus latitudine sumptam, quā sumitur in conclusione, sed cum hoc discrimine, quòd in præmissa seu in motivo, sumatur & affirmetur solum conditionatè, si Deus existit: in conclusione verò ponatur; Deum esse veracem absolute, seu quòd idem est, Deum existere veracem, quia quatenus assentimur revelationi quòd sit locutio Dei, asserimus etiam, Deum existere, nemo enim loquitur qui non existat. Cum itaque in neutra præmissa fuerit absolute & formaliter affirmata existentia Dei veracis, poterit esse objectum materiale conclusionis.

CONTROVERSIA IV.

Vtrum Veracitas Dei præter Infallibilitatem in cognoscendo & dicendo, includat insuper hoc prædicatum: Non posse permittere hanc apparentiam credibilitatis, quin Deus loquatur.

74. Recentiores aliqui, secuti Cardinalem Palavicinum libel. de fide. n. 63, dixerunt, Veracitatem Dei adæquatè sumptam, & prout spe-

cificat virtutem Theologicam Fidei, non consistere adæquatè in his duobus: *Non posse loquari fallere, nec cognoscendo falli*, sed insuper includere aliud prædicatum & perfectionem divinam, quæ quidem non possit evidenter cognosci, sicut possumus duo præmemorata, sed quæ immediate terminis appareat summè credibilis, & est hoc prædicatum: *Deus non potest permittere tantam apparentiam credibilitatis, quantum habent homines obligati credere, & credentes fide divinâ, quin Deus loquatur.*

75. Fundamentum ita opinandi est hoc: Quicunque est infidelis & peccat non credendo, facit Deum mendacem, ut habetur 1. Jo. 1. & 2. sed hoc non esset verum, nisi Veracitas includeret illud prædicatum: ergo illud includit. Minor probatur. Plurimi, & fere omnes, qui non credunt, non sunt tam blasphemæ, ut dicant Deum posse mentiri, aut posse in sua Scientia falli. sed ideo solum peccant, quia negant Deum per hæc signa & motiva credibilitatis loqui: qui hoc negando debent negare aliquod prædicatum Veracitatis Dei; nemo enim facit Deum mendacem, nisi qui negat ejus veracitatem: ergo ut omnis infidelis faciat Deum mendacem, debet Veracitas Dei includere hoc prædicatum: Deum non posse permittere tantam apparentiam motivorum credibilitatis, quin loquatur. Supponunt autem, (quòd & ego verum existimo) motiva credibilitatis esse ultimum complementum locutionis divinæ, prout ad nos directæ.

76. Ex hoc fundamento deducunt, quòd respectu simplicium, non possint esse eadem motiva credibilitatis pro articulo vero & falso æqualiter proposito à parochio, quia hæc possunt poni, quin Deus loquatur per illa, sed debent dari aliquod supernaturale discerniculum obiectivum pro articulo vero, quòd non appareat restricto pro articulo falso. Hujus discerniculi supra mentionem fecimus, & contra illud adhuc disputabimus. Nunc solum examinabimus, ut ad Veracitatem Dei pertineat, hoc prædicatum ab adversarijs asseritum, quicquid sit an debitis motiva credibilitatis habeant sibi identitatem hoc prædicatum. *Non posse existere per vltimam potentiam, quin sint locutio Dei, aut connexa cum locutione Dei:* nam de hoc infra agemus.

Et ecce! dum hæc scribo, traditur mihi scriptum Romanum Professoris Hispani, ob doctrinæ claritatem & soliditatem jam passim celebratum, quo discerniculum acriter refutatur, & defenditur doctrina communis jam à me indicata. Hæc scriptum infra pro confirmatione dicendum producā. Nunc ad propositum,

77. DICO. Veracitas Dei prout est motivum formale fidei, non includit hanc perfectionem divinam: *Non posse permittere tantam apparentiam, quantum habent motiva credibilitatis quin Deus loquatur.* Probatur 1. Si hanc perfectionem includo-